

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

TREDJE AFDELING

SAG M.A. MOD BELGIEN

(Klage nr. 19656/18)

DOM

Artikel 34 • Status af krænket • Udnyttelse af klagers sårbare position som følge af frihedsberøvelse til fra ham at opnå samtykke til en såkaldt ”frivillig” tilbagesendelse • Tvetydig karakter af den påståede frivillige udrejse fra belgisk territorium (ombordstigning uden modstand og underskrivning af en formular), der ikke muliggør forståelse af afkald på beskyttelse i medfør af artikel 3 • Efterfølgende omstændigheder (i destinationslandet) uden indvirkning på klagepunkterne, der allerede var konkretiseret ved afrejsen

Artikel 3 • Udvisning (Sudan) • Bevisbyrde for risici: forpligtelse til at tage højde for de i medfør af artikel 3 sikrede rettigheders absolutte karakter • Afkald på asylsagen, hvilket ikke fritager staten for at vurdere de risici, der løbes i tilfælde af udsendelse • Tilsidesættelse af processuelle regler (sprog, juridisk bistand) og situation med mistillid (identifikation sammen med ambassaden), der kan forklare klagers tavshed om hans individuelle situation • Utilstrækkelig vurdering af de dermed forbundne risici

Artikel 13 (+ artikel 3) • Effektivt retsmiddel • Kombination af retsmidler, der yder beskyttelse mod vilkårlig udsendelse • Myndigheder, der ikke udsatte udsendelsen af klager i henhold til det over for dem nedlagte forbud

STRASBOURG

Den 27. oktober 2020

ENDELIG

27/01/2021

Denne dom er endelig i medfør af Konventionens artikel 44, stk. 2. Der kan foretages mindre formelle ændringer i dommen.

I sagen M.A. mod Belgien

har den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (tredje afdeling), der har behandlet sagen

i ét kammer bestående af:

Georgios A. Serghides, *formand*,

Paul Lemmens,

Helen Keller,

Dmitry Dedov,

Darian Pavli,

Anja Seibert-Fohr,

Peeter Roosma, *dommere*,

og Milan Blaško, *justitssekretær for afdelingen*,

under henvisning til:

den nævnte klage (nr. 19656/18), der er rettet mod Kongeriget Belgien, og som en sudanesisk statsborger, M.A. ("klager") har indbragt for Domstolen i medfør af artikel 34 i Konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder ("Konventionen") den 13. april 2018, afgørelsen truffet af formanden for den afdeling, som klagen oprindeligt blev indbragt for, om ikke at afsløre klagers identitet (regel 47, stk. 4, i Domstolens procesreglement),

parternes anbringender,

modtagne kommentarer fra menneskerettighedsligaen, *Ligue des droits de l'homme*, der havde fået tilladelse til at indtræde som tredjepart i sagen,

idet bemærkes, at Regeringen blev underrettet om klagen den 25. juni 2018, efter at have voteret i lukket retsmøde den 6. oktober 2020

dags dato afsagt følgende dom:

INDLEDNING

1. Klagen angår udsendelse af klager til Sudan og den påståede manglende behandling af den risiko, som han derved ville blive udsat for, og manglende effektivt retsmiddel til at forhindre udsendelsen. Klager henviser navnlig til Konventionens artikel 3 og 13.

SAGENS BAGGRUND

2. Klager er født i 1993 og repræsenteret ved S. Benkhelifa, der er advokat i Bruxelles. Klager har valgt procesdomicil hos sin repræsentant.

3. Den belgiske regering ("Regeringen") blev repræsenteret ved dennes repræsentant, I. Niedlispacher, fra forbundsjustitskontoret.

4. Klager ankom på en ukendt dato til Belgien efter at være rejst gennem Italien.

5. Klager slog sig ned i Bruxelles i Maximilien-parken, der ligger i nærheden af en togstation, og hvor ca. hundrede sudanesiske migranter opholdt sig på daværende tidspunkt. Klager blev i løbet af de første seks måneder af 2017 gentagne gange kontrolleret af politiet forskellige steder i Belgien, herunder ved havnen i Zeebrugge og i bagagerummet på en bus med retning mod Det Forenede Kongerige.

6. De belgiske myndigheder erfarede under disse tilbageholdelser, at hans fingeraftryk ikke indgik i Eurodac-databasen. Det fremgik af politirapporterne, at klager kun forstod arabisk.

7. Klager fik udleveret afgørelser om udsendelse ("OQT") i henhold til §§ 7 og 74/14 i lov af 15. december 1980 om adgang til området, ophold og udsendelse af udlændinge (udlændingeloven). Der blev ligeledes truffet afgørelse om at treårigt indrejseforbud den 4. april 2017 i medfør af § 74/11 i udlændingeloven (nedenstående præmis 34).

8. Den 18. august 2017 blev klager pågrebet af politiet i Leuven, mens han opholdt sig i et hus i byen. Han forsøgte ifølge eget udsagn at gemme sig i lastrummet på en lastbil for at komme til Storbritannien. Han fik udleveret en ny afgørelse om udsendelse og tilbageholdelse på et bestemt sted med henblik på udsendelsen. Han blev samme dag overført til det lukkede center for ulovlige indvandrere 127*bis* i Steenokkerzeel i nærheden af Bruxelles' lufthavn.

9. Ifølge Regeringens version modtog klager ved ankomsten til centret en brochure på arabisk, der informerede ham om grundene til hans tilbageholdelse, mulighederne for at klage og for at få retshjælp; og der blev straks udpeget en advokat, der yder gratis offentlig retshjælp, og som har speciale i retssager vedrørende udlændinge. Ifølge klagers version var de dokumenter, der blev afleveret ham i centret, udfærdiget på nederlandsk.

10. Den 21. august 2017 fik klager som led i retten til at blive hørt inden enhver udsendelse (jf. overstående [sic!] præmis 43) forelagt en formular skrevet på engelsk, som en ansat på centret udfyldte på nederlandsk. Et spørgsmål på denne formular angik grundene til, at han ikke ønskede at vende tilbage til sit hjemland. Som svar oplyste klager, at der havde været problemer, og at han var eftersøgt i hjemlandet. En anden tilbageholdt fungerede som tolk. Ifølge Regeringens version fremsatte klager sine erklæringer på engelsk. Ifølge klagers version fremsatte han dem på arabisk, og den anden tilbageholdte oversatte dem til engelsk, hvilket gjorde det muligt for socialrådgiveren at nedskrive dem på nederlandsk.

11. Den 24. august 2017 forsøgte klager at flygte, hvorefter han blev sat i isolation og efterfølgende overført til det lukkede Caricole-center i nærheden af Bruxelles' lufthavn.

12. Klager fik den 29. august 2017 forelagt en identifikationsformular på arabisk, som han nægtede at udfylde. Der cirkulerede ifølge klagers

repræsentant rygter blandt de sudanesiske statsborgere om, at dette dokument skulle sendes til den sudanesiske ambassade i Bruxelles. Samme dag udfærdigede en læge i det lukkede center en lægeerklæring, ifølge hvilken klager ikke skulle lide af en sygdom, der kunne medføre risiko for overtrædelse af Konventionens artikel 3 i tilfælde af udsendelse.

13. Den 1. september 2017 sendte udlændingedirektoratet (*Office des étrangers*) klagers fingeraftryk, foto og den formular, som han havde nægtet at udfylde, til den sudanesiske ambassade.

14. Den 6. september 2017 indgav klager en asylansøgning.

15. Fra det tidspunkt videreformidlede sociale netværk og den sudanesiske presse de belgiske myndigheders meddelelse om deres samarbejde, via den sudanesiske ambassade, med de sudanesiske myndigheder om identifikation og hjemsendelse af sudanesiske statsborgere, der ankom ulovligt til Belgien.

16. Den 8. september 2017 blev der truffet en afgørelse om udsendelse ledsaget af en beslutning om tilbageholdelse på et bestemt sted i medfør af § 74/6, stk. 1*bis*, nr. 6 og 12, i udlændingeloven og § 74, stk. 2 i den kongelige bekendtgørelse af 8. oktober 1981 om adgang til territoriet, ophold, etablering og udsendelse af udlændinge (nedenstående præmis 34 og 35).

17. Den 11. september 2017 modtog klager den fortrykte tekst til en formular, der var udfærdiget på hollandsk. Den franske oversættelse af denne tekst har følgende ordlyd: "Undertegnede ... erklærer, at jeg trækker enhver igangværende asylprocedure tilbage, og at jeg ønsker at vende tilbage til mit hjemland". Klager skrev på arabisk, at han trak asylansøgningen tilbage og henviste til den belgiske regerings henvendelser til de sudanesiske myndigheder, og til, at han ikke havde en advokat.

18. Den 27. september 2017 mødte klager i det lukkede center medlemmer af den sudanesiske ambassade og den sudanesiske identifikationsmission. Ifølge klager var han alene uden advokat eller repræsentant for de belgiske myndigheder og blev afhørt på arabisk. Ifølge Regeringens version af begivenhederne var der en embedsmand fra udlændingedirektoratet til stede. Ambassaden bekræftede efterfølgende identifikationen og udstedte en passerseddel med følgende tekst: "*The minister of Justice of the Republic of the Sudan requests by the name of the Sudan all those whom it may concern to allow the bearer, who is Sudanese, to pass freely without hindrance and afford every assistance and protection of which he may stand in need*".

19. Den 30. september 2017 mødte klager ifølge sin version af begivenhederne for første gang en advokat, der var blevet kontaktet af en hjælpeforening for flygtninge, og som kom til det lukkede center ledsaget af en sudanesiske frivillig.

20. Den 5. oktober 2017 indgav klager en begæring om løsladelse til forundersøgelseskammeret ved den fransksprogede ret i første instans i Bruxelles. Klagen var baseret på det forhold, at han blev tilbageholdt med

henblik på udvisning til Sudan, hvor han ville løbe en risiko for at blive udsat for behandlinger, der var i strid med Konventionens artikel 3.

21. Den 6. oktober 2017 blev klager opfordret til at udfylde et spørgeskema, der var udfærdiget på arabisk, og hvori han igen i forbindelse med retten til at blive hørt inden udsendelsen blev anmodet om oplysninger om grundene til, at han frygtede for at vende tilbage til sit hjemland, og om risici for behandling i strid med Konventionens artikel 3, som han der ville kunne udsættes for. Han nægtede at fylde spørgeskemaet. En ”tilbagesendelsesfunktionær” fra centret anførte i en e-mail, at klager afviste at indlevere en ny asylansøgning, mens han var tilbageholdt. Funktionæren tilføjede, at klager talte engelsk godt nok til at forstå, hvad der forventedes af ham.

22. Den 11. oktober 2017 blev det oplyst fra forundersøgelseskammeret, at begæringen om løsladelse var afvist med den begrundelse, at forundersøgelseskammeret var territorialt inkompetent, fordi klager var blevet arresteret i Leuven.

23. Den 11. oktober 2017 udarbejdede udlændingedirektoratet et internt notat med henvisning til spørgeskemaerne af 21. august og 6. oktober 2017 med følgende ordlyd:

”1. Den pågældende person har ingen familie i Belgien (...).

2. Den pågældende person har ingen sygdom/har ikke brug for behandling.

3. Den pågældende person erklærer, at han ikke kan vende tilbage til sit hjemland.

Den pågældende person trak den 12.09.2017 sin asylansøgning tilbage, hvorved hans påstande kunne have været undersøgt.

[M.A.] erklærer, at han frivilligt ønsker vende tilbage til sit hjemland, selvom der måtte opstå problemer. Hans erklæringer falder inden for anvendelsesområdet for Genèvekonventionen. Vi tilbød ham mulighed for at indgive en asylansøgning, det gjorde han, men han trak den tilbage.

(...)”

24. Den 11. oktober 2017 indgav klager en ny begæring om løsladelse, denne gang til forundersøgelseskammeret ved retten i første instans i Leuven. Denne begæring var baseret på samme grunde som i begæringen, der var indleveret til forundersøgelseskammeret i Bruxelles. Klager blev underrettet om, at begæringen ville blive behandlet under et retsmøde, der var berammet til den 17. oktober 2017.

25. Den 12. oktober 2017 blev klager informeret om, at der var planlagt en flyafgang til Khartoum (Sudan) den 13. oktober 2017 kl. 11.20. Samtidig blev udlændingedirektoratet af den offentlige anklagemyndighed i Leuven informeret om begæringen om løsladelse, der var blevet indleveret dagen før.

26. Den 12. oktober 2017 indgav klager under påberåbelse af Konventionens artikel 5, stk.1, litra f), og 4, en ensidig begæring i medfør af § 584 i retsplejeloven (jf. nedenstående præmis 41) for formanden for den nederlandsksprogede ret i første instans i Bruxelles om nedlæggelse af forbud

over for den belgiske stat mod udsendelse af ham under tvang inden afslutning af den løsladelsessag, der var indbragt for forundersøgelseskammeret i Leuven. Den 12. oktober 2017 tog retsformanden, der konstaterede, at retsmødet i forundersøgelseskammeret i Leuven var berammet til den 17. oktober 2017, begæringen til følge. Han nedlagde over for belgiske stat forbud mod hjemsendelse af klager, inden domstolene havde truffet en afgørelse om foranstaltningen med frihedsberøvelse, idet der blev pålagt en bøde på 10.000 euro ("EUR") i tilfælde af manglende overholdelse af forbuddet. Retsformanden erklærede kendelsen eksigibel uden forkyndelse. Det lukkede center og udlændingedirektoratet blev informeret herom.

27. Den 13. oktober 2017 annullerede udlændingedirektoratet klagers tilbagesendelse med fly til Khartoum via Istanbul, der var planlagt til kl. 11.20 "i respekt for formanden for retten i første instans i Bruxelles og ikke for at tage de afgørelser, der var truffet i forhold til den ensidige begæring, til følge".

28. Klager blev alligevel ført til lufthavnen. Han oplyser, at han blev mødt af en mand i uniform, der på arabisk forklarede ham, at der, hvis han nægtede at gå om bord på flyet, ville blive iværksat andre forsøg for at udsende ham, og klager blev truet med, at han ville få beroligende midler, hvis han nægtede.

29. Klager fik forelagt et dokument til underskrivning. Det var et løst ark uden overskrift skrevet på engelsk, hvoraf den franske oversættelse lyder: "1. Undertegnede, [M.A.], ønsker at udrejse frivilligt. 2. Jeg har ikke givet min advokat instruks om at klage." Klager underskrev og blev ført om bord på et fly til Khartoum via Kairo kl. 15.55.

30. Ved kendelse af 17. oktober 2017 erklærede forundersøgelseskammeret ved retten i første instans i Leuven den anden løsladelsesbegæring for uaktuel.

31. Ved en dom af 5. december 2017 afviste formanden for den nederlandsksprogede ret i første instans i Bruxelles tredjemandsindsigelsen fra den belgiske stat mod kendelsen af 12. oktober 2017 på grund af manglende legitim interesse. Retsformanden henviste til, at tilbageholdte migranter med ulovligt ophold udgør en særlig sårbar befolkning, og at M.A.s handlinger og erklæringer i dette tilfælde tydeligt var stærkt påvirket af hans frihedsberøvelse og af hans ønske om at blive løsladt. Retsformanden udtalte derefter følgende:

"(...) Udlændingedirektoratet lagde et uacceptabelt pres på [M.A.] for at få ham til at give samtykke til en såkaldt frivillig tilbagesendelse og udnyttede dermed hans sårbare situation som følge af frihedsberøvelsen. [M.A.]s advokat beskrev med rette udrejsen som en tvungen udrejse uden modstand.

Det fremgår ikke af nogen oplysninger, at udlændingedirektoratet skulle have undersøgt, om [M.A.] ved sin tilbagevenden til Sudan var i fare for umenneskelig eller nedværdigende behandling eller værre (Konventionens artikel 3). Dette er også uacceptabelt, navnlig da identifikationen af [M.A.], der blev foretaget af embedsmænd fra det sudanesiske diktatoriske styre, kunne udgøre en sådan risiko.

Det står klart, at den belgiske stat bevidst har ignoreret afgørelsen truffet af formanden for denne domstol den 12. oktober 2017 og nu forsøger at få afgørelsen annulleret for at undgå et eventuelt bødepålæg.”

32. Den belgiske stat indgav en klage over afgørelsen til appelretten i Bruxelles. Efter begæring fra staten bemyndigede appelretten ved kendelse af 26. juni 2018 staten til at begrænse bødens størrelse.

33. Sagen verserer for denne Domstol med hensyn til tredjemandsindsigelsens realitet.

[...]

RETLIGE BETRAGTNINGER

I. OM DEN PÅSTÅEDE KRÆNKELSE AF KONVENTIONENS ARTIKEL 3

54. Klager klager over, at de belgiske myndigheders udsendelse af ham til Sudan blev foretaget i strid med Konventionens artikel 3, der har følgende ordlyd:

Artikel 3

”Ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller vanærende behandling eller straf.”

A. Om antagelse til realitetsbehandling

1. Vedrørende overholdelse af subsidiaritetsprincippet

55. Regeringen gør indledningsvist gældende, at en udlænding, der, som i den foreliggende sag, afstår fra den asylsag, som han havde iværksat, og i en situation med en udsendelsesforanstaltning alligevel over for Domstolen beslutter at påberåbe sig en risiko for umenneskelig og nedværdigende behandling, forhindrer de nationale myndigheder i at kontrollere rigtigheden af sine erklæringer. I Belgien opnår en udlænding, der påberåber sig frygt, som falder inden for anvendelsesområdet for Genève-konventionen, men som ikke samarbejder om bevisbyrden i forbindelse med asylproceduren, ikke en individuel samtale eller ekspertundersøgelse af frygten. Denne undersøgelse

falder ikke ind under udlændingedirektoratets kompetence, men henhører under generaldirektoratet for flygtninge og statsløse, CGRA, der er den eneste myndighed, som er i stand til at vurdere troværdigheden af ansøgerens erklæringer og til at sammenholde dem. En indbringelse af disse sager direkte for Domstolen er i strid med subsidiaritetsprincippet.

56. Domstolen bemærker, at overholdelse af subsidiaritetsprincippet ifølge Konventionen ikke er en betingelse for, at et klagepunkt kan antages til realitetsbehandling. For så vidt som Regeringens argument skal anses som grundlaget for en formalitetsindsigelse, skal denne indsigelse følgelig afvises.

57. Domstolen vil imidlertid vende tilbage til det spørgsmål, som Regeringen har rejst, ved behandling af klagens realitet (jf. navnlig nedenstående præmis 78).

2. Vedrørende klagers status som krænket

58. Regeringen påberåber sig klagers deltagelse i et frivilligt tilbagesendelsesprogram til Sudan til i substansen at bestride klagers status som krænket. Ifølge Regeringen har klager således vist, at der ikke var nogen risiko i tilfælde af tilbagevenden, således som det bekræftes af omstændighederne ved hans tilbagevenden, idet han kun blev arresteret og afhørt af de sudanesiske myndigheder én dag ved ankomsten til Khartoum og endvidere skulle have modtaget økonomisk bistand fra de lokale myndigheder til at etablere en forretning.

59. Klager hævder for sit vedkommende, at han blev tvangsudvist til Sudan, hvorfra han var flygtet, og hvortil han ikke ønskede at vende tilbage.

60. Domstolen bemærker, at klager havde fået udleveret en eksigibel afgørelse om udsendelse, og at han blev tilbageholdt med henblik på udsendelsen. Den bemærkes ligeledes ifølge rapporten om klagers udrejse (ovenstående præmis 27), at den fulgte procedure teknisk set lignede den indledende fase af en tvungen tilbagesendelse, hvor politiet ledsagede ham - uden tilstedeværelse af hans advokat eller forudgående underretning herom til hans advokat - til flyet, som han gik om bord på uden modstand (ovenstående præmis **Fejl! Referencekilde ikke fundet**). Den rapport, der efterfølgende er udarbejdet af det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse, CGRA, viser, at dette faktisk svarede til de belgiske myndigheders praksis ved udsendelse af sudanenserne i september 2017 (ovenstående præmis 49). Selv om det i den e-mail, der er udarbejdet af den "tilbagesendelsesfunktionær", er anført, at klager forstod engelsk (ovenstående præmis 21), fremgår det af sagens øvrige dokumenter (ovenstående præmis 6 og 10), at klager reelt kun beherskede arabisk, hvilket understøtter argumentet om, at han ikke forstod dokumentet om "frivillig tilbagesendelse", der var skrevet på engelsk, og som han underskrev i lufthavnen uden bistand fra en tolk. Endelig bemærker Domstolen, at formanden

for den nederlandsksprogede ret i første instans i Bruxelles nåede til samme konklusion i sin kendelse af 5. december 2017, idet han påpegede, at udlændingedirektoratet havde udnyttet klagers sårbare situation som følge af frihedsberøvelse til få ham til at give samtykke til en såkaldt frivillig tilbagevenden.

61. På baggrund af disse forhold har Domstolen ingen grund til at betvivle, at klagers afrejse ikke var frivillig. Desuden fremlagde Regeringen intet bevis for, at klager utvetydigt havde givet afkald, dvs. bevidst og informeret, på beskyttelsen i medfør af Konventionens artikel 3 (jf. *mutatis mutandis* Domstolens praksis i forbindelse med afkald på garantier for en retfærdig rettergang i henhold til 6, stk. 1: *Murtazaliyeva mod Rusland* [Storkammeret], nr. 36658/05, præmis 117, 18. december 2018). Selv om det antages, at der kunne gives afkald på de rettigheder, der er garanteret i medfør af Konventionens artikel 3, har klager under ingen omstændigheder ved at forlade Belgien givet afkald på den beskyttelse, der kan udledes af artikel 3 (jf. *mutatis mutandis*, *M.S. mod Belgien*, nr. 50012/08, præmis 123, 31. januar 2012).

62. Domstolen understreger, at de faktiske omstændigheder, der lå til grund for klagen, under alle omstændigheder allerede var en realitet ved klagers udrejse. Omstændighederne efter udrejsen har ingen betydning for klagers status som krænket.

3. Konklusion

63. Idet det bemærkes, at denne del af klagen ikke er åbenbart ugrundet i henhold til Konventionens artikel 35, stk. 3, litra a), og at den endvidere ikke kan afvises af anden grund, erklærer Domstolen, at den kan antages til realitetsbehandling.

B. Om realiteten

1. Parternes påstande

a) Klager

64. Klager klager over, at de belgiske myndigheder udstedte en afgørelse om udsendelse og reelt udviste ham uden nogen forudgående undersøgelse af de risici, han måtte løbe i Sudan. Det var imidlertid ifølge ham udlændingedirektoratet, der skulle undersøge disse risici og foreneligheden af en mulig udsendelsesforanstaltning med princippet om non-refoulement, uanset om han havde trukket sin asylansøgning tilbage. Det var i øvrigt en sådan fremgangsmåde, der dengang blev anbefalet af kassationsdomstolen den 31. januar 2018 og fulgt af udlændingedirektoratet (ovenstående præmis 50 og 53).

65. Klager hævder, at han ikke kan lægges til last, at han trak sin asylansøgning tilbage, idet det skete på baggrund af de proceduremæssige mangler, som han blev konfronteret med. Han gør gældende, at han hverken under anholdelserne, eller da han ankom til det lukkede center, fik nogen nyttige oplysninger om asylproceduren på et sprog, som han forstod. Hvis han havde modtaget juridisk bistand i rette tid og bistand fra en tolk, ville han endvidere have været i stand til at vurdere chancerne for en vellykket asylansøgning og kunne have fået passende oplysninger om de fortrolighedsgarantier, som proceduren giver, samt om mulige retsmidler for domstolen i udlændingeretlige sager (CCE). De belgiske myndigheder fokuserede derimod deres indsats via sociale netværk og strategiske steder, hvor sudanesiske statsborgere befandt sig, med henblik på at afholde dem fra at indgive en asylansøgning i Belgien, hvilket skabte et klima af mistillid til de belgiske myndigheder og asylproceduren.

66. Klager forklarer, at han ikke havde nogen interesse i at trække sin asylansøgning tilbage, og at han gjorde det straks efter den officielle meddelelse om samarbejdet mellem de belgiske og sudanesiske myndigheder af frygt for, at de erklæringer, han måtte fremsætte, ville blive sendt til de sudanesiske efterretningstjenester. Klagers afslag på at udfylde spørgeskemaer skrevet på arabisk, som blev præsenteret for ham i forbindelse med retten til at blive hørt, udspringer af samme mistillid til de belgiske asylmyndigheder. Han understreger, at denne frygt viste sig at være berettiget, og at de belgiske myndigheders praksis ikke kun blev offentliggjort bredt, men ligeledes efterfølgende anerkendt af det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse, CGRA, (ovenstående præmis 49). Han mener derfor, at han ikke kan kritiseres for sin holdning til den belgiske asylprocedure.

67. Klager hævder herefter, at det på tidspunktet for udsendelsen var velkendt, at den generelle situation i Sudan og navnlig i Darfur-regionen og i Sydkordofan, hvor han påstår at stamme fra, var så problematisk, at der var en risiko for at blive udsat for behandling i strid med Konventionens artikel 3. Dette bevidnes af talrige internationale rapporter. Som det fremgår af det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløses vurdering af situationen i Sudan, var de belgiske myndigheder bekendt med denne situation, idet de automatisk tildelte flygtningestatus til sudanesiske asylansøgere med ikke-arabisk etnicitet og subsidiær beskyttelse til sudanesiske statsborgere med arabisk etnicitet, der stammede fra disse områder, og som ikke havde anden mulighed end at flygte på grund af den aktuelle væbnede konflikt. Klagers geografiske oprindelse burde alene have været tilstrækkeligt til at fastslå de risici, som han måtte løbe.

68. Klager kritiserer desuden de belgiske myndigheder for, at de ved at præsentere ham for den sudanesiske undersøgelsesmission inden gennemførelse af afgørelsen om udsendelse øgede risikoen i forhold til Konventionens artikel 3 yderligere. Dette samarbejde gjorde det muligt for de sudanesiske myndigheder at identificere ham ved fremsendelse af hans personlige data og ved at møde ham

i det lukkede center. Klager blev således uden forudgående information tvunget til mødes alene med repræsentanter for det sudanesiske styre, hvoraf nogle kunne have forbindelser med de sudanesiske efterretningstjenester, hvilket øgede risikoen for at blive identificeret og afhørt af disse tjenester ved hans tilbagevenden.

b) Regeringen

69. Regeringen vurderer, at klager ikke løb en reel risiko for at blive udsat for behandling i strid med artikel 3 ved udsendelse til Sudan.

70. Som det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse, CGRA, efterfølgende anførte i sin rapport, er Sudan ikke et land, hvor enhver hjemsendt *ipso facto* står over for en reel og dokumenteret risiko for at blive udsat for behandling i strid med artikel 3. Situationen i Sudan er ikke en situation med udbredt vold eller systematisk manglende respekt for menneskerettighederne i henhold til Domstolens retspraksis. For det andet har klager aldrig hævdet, at han blev udsat for mishandling, eller at han tilhørte en truet etnisk gruppe eller de kategorier af befolkningen, der er særligt udsatte i Sudan, eller at han skulle have været involveret i politiske aktiviteter, der sandsynligvis tiltrak de sudanske myndigheders opmærksomhed. For det tredje trak klager sin asylansøgning tilbage, hvilket gjorde det muligt for myndighederne at antage, at klager, også efter at hans advokat havde kastet lys over forholdene, ikke selv mente, at han var udsat for en risiko i tilfælde af tilbagevenden til Sudan.

71. Regeringen indrømmer, at myndighederne var forpligtet til at undersøge de forudsigelige konsekvenser af klagers tilbagesendelse til Sudan under hensyntagen til den generelle situation i landet og klagers specifikke forhold. Den vurderer imidlertid, at denne undersøgelse blev udført på baggrund af alle de oplysninger, som myndighederne var i besiddelse af eller burde have været i besiddelse af på det pågældende tidspunkt.

72. Regeringen kritiserer klager for ikke at have fremlagt den mindste antydning af bevis for eksistensen af umenneskelig eller nedværdigende behandling i tilfælde af hans tilbagevenden til Sudan, hverken på grund af den generelle situation eller hans personlige forhold. Den vurderer, at klagers enkle erklæring om frygt for umenneskelig og nedværdigende behandling i tilfælde af tilbagesendelse til Sudan ikke kan opveje afvisningen af at lade de kompetente asylmyndigheder kontrollere sandfærdigheden af udsagn, og at erklæringen ikke svarer til et første bevis, der kan påvise væsentlige grunde til at antage, at klager, hvis foranstaltningen blev gennemført, ville blive løbe en reel risiko for at blive udsat for sådan behandling.

73. Med hensyn til identifikationen af klager fra den sudanesiske informationsmissions side med henblik på udstedelse af en passerseddel vurderer regeringen, at dette ikke har kunnet have haft nogen indflydelse på den

påståede risiko. Missionen identificerede ikke klager som en person i fare, og ingen af de oplysninger, som Regeringen var i stand til at indhente om hans situation efter tilbagesendelsen, tyder på, at han skulle have en risikoprofil, eller at risikoen skulle være forværret af identifikationen i Belgien. Det fremgår tværtimod af en rapport fra det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse, CGRA, om risiciene i tilfælde af tilbagevenden til Sudan, at klager efter sin ankomst til Khartoum aldrig har afgivet nogen erklæring om risiciene eller forekomst af mishandling. Han har ikke påvist, at hans identifikation fra de sudanesiske myndigheders side før hans hjemsendelse skulle have haft den mindste indvirkning på de risici, som han løb ved at vende tilbage til Sudan.

74. Regeringen advarer Domstolen mod en retspraksis, som på den ene side ville bidrage til, at der opstår en kategori af udenlandske statsborgere i en uregelmæssig situation, til hvilke tildeling af en international beskyttelsesstatus ville være umulig, fordi de afviser at ansøge om asyl, og som det ville være umuligt at sende tilbage til hjemlandet, fordi de hævder at stamme fra et risikoland, og som på den anden side ville bringe Domstolen i en situation som asylinstans i første instans.

c) Bemærkninger fra menneskerettighedsligaen, intervenerende tredjepart

75. Menneskerettighedsligaen påstår, at de belgiske myndigheder i 2017 var bekendt situationen med systematisk og konstant krænkelse af menneskerettighederne i Sudan. Det var ligeledes kendt, at en person, der forlod landet uden visum og med et falsk pas, kunne straffes med bøde og/eller fængsel. Truslen om mishandling, der hvilede tungt på migranterne i tilfælde af tilbagevenden til Sudan på grund af den fremherskende situation i landet, blev kraftigt forstærket af deres identifikation via det sudanesiske styre, der via de belgiske myndigheder, uden at nogen retslig procedure blev fulgt, var i stand til at identificere sine modstandere, registrere dem og fremme undertrykkelse af dem. Denne situation har fordrejet fordelingen af bevisbyrden for risikoen mellem ansøgere om international beskyttelse og myndighederne, idet førstnævnte er bragt i en situation med total mistillid til sidstnævnte. Der burde under disse omstændigheder have været foretaget en omhyggelig og forudgående undersøgelse af de forudsigelige risici for behandling i strid med artikel 3 for at fjerne enhver tvivl herom uanset indgivelse af en asylansøgning, og hvis der var anledning dertil, burde der have været truffet en afgørelse om udsættelse af udvisninger til Sudan.

76. Den intervenerende tredjepartsorganisation forklarer, at frivillig tilbagevenden, når den blev iværksat fra tilbageholdelsesstederne, var meget problematisk og reelt en tvungen tilbagesendelse. Talrige vidner fortæller, at tilbageholdte sudanesiske migranter fik at vide, at deres udsendelse var uundgåelig, at de ikke havde nogen chance for at blive løsladt, og at det eneste

alternativ var frivillig tilbagevenden, hvilket ville gøre det muligt at undgå politiledsagelse til landet. Hertil kommer, at manglen på proceduremæssige bestemmelser (hverken advokat eller tolk) og den hastighed, hvormed hjemsendelserne blev iværksat, ikke efterlader nogen realistisk mulighed for at opnå et ægte samtykke.

2. Domstolens bemærkninger

a) Henvisning til de generelle principper

77. Som en indledende bemærkning vil Domstolen understrege, at den vogter sig for at undervurdere de vanskeligheder, der er forbundet med fænomenet transmigration, som indebærer, således som den indklagede Regering hævder, særlige komplikationer med hensyn til uregelmæssig indvandring for de kontraherende stater, der ligger ved Europas havgrænser. Domstolen kan imidlertid kun gentage sin veletablerede retspraksis, ifølge hvilken sådanne faktorer i betragtning af den absolutte karakter af Konventionens artikel 3 ikke kan fritage de kontraherende stater for deres forpligtelser i henhold til denne bestemmelse (*M.S.S. mod Belgien og Grækenland* [Storkammeret], nr. 30696/09, præmis 223, EMD 2011, og *Khlaifia m.fl. mod Italien* [Storkammeret], nr. 16483/12, præmis 184, 15. december 2016).

78. Domstolen henviser til, at den i sager, der vedrører udvisning af en udlænding, afholder sig fra at undersøge ansøgningerne om international beskyttelse selv eller kontrollere den måde, hvorpå stater kontrollerer indrejse, ophold og udsendelse af ikke-statsborgere. Det er reelt de nationale myndigheder, der primært er ansvarlige for gennemførelse og håndhævelse af de garanterede rettigheder og friheder, og som sådan forpligtet til at undersøge den frygt, som klagerne giver udtryk for, og til at vurdere de risici, som disse løber i tilfælde af tilbagevenden til destinationslandet i henhold til artikel 3. Dette skyldes subsidiaritetsprincippet, der udgør grundlaget for konventionssystemet (*Paposhvili mod Belgien* [Storkammeret], nr. 41738/10, præmis 184, 13. december 2016, og nævnte henvisninger), og som regeringen henviser til (præmis 55).

79. Det tilkommer med hensyn til bevisbyrden i udvisningssager i princippet klager at fremlægge oplysninger, der kan bevise, at der er væsentlige grunde til at antage, hvis den anfægtede foranstaltning iværksættes, at klager vil kunne udsættes for en reel risiko for behandlinger, der er i strid med artikel 3; og når sådanne oplysninger er fremlagt, tilkommer det Regeringen at fjerne enhver tvivl i forbindelse med disse oplysninger (*Saadi mod Italien* [Storkammeret], nr. 37201/06, præmis 129, EMD 2008, *F.G. mod Sverige* [Storkammeret], nr. 43611/11, præmis 120, 23. marts 2016, og *J.K. m.fl. mod Sverige*

[Storkammeret], nr. 59166/12, præmis 91, 23. august 2016).

80. Forpligtelsen til at fastslå og vurdere samtlige relevante faktiske forhold i sagen under asylproceduren deles reelt mellem asylansøgeren og immigrationsmyndighederne (*J.K. m.fl. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 96).

81. Asylansøgeren er normalt den eneste part, der kan give oplysninger om sin egen personlige situation. På dette punkt skal bevisbyrden i princippet påhvile den pågældende person, der hurtigst muligt skal fremlægge samtlige oplysninger om sin personlige situation, der er nødvendige for at understøtte personens anmodning om international beskyttelse (*J.K. m.fl. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 96; ligeledes jf. *F.G. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 125). Under hensyntagen til den absolutte karakter af de rettigheder, der er garanteret i medfør af Konventionens artikel 2 og 3, og til den sårbare situation, som asylansøgere ofte befinder sig i, hvis en kontraherende stat underrettes om faktiske forhold vedrørende en given person, f.eks. med hensyn til udsættelse af sidstnævnte for en risiko for mishandling i strid med de nævnte bestemmelser i tilfælde af tilbagevenden til det pågældende land, indebærer de forpligtelser, der for staterne udledes af Konventionens artikel 2 og 3, at myndighederne af egen drift vurderer denne risiko. Dette er især tilfældet i situationer, hvor de nationale myndigheder er gjort bekendt med, at asylansøgeren sandsynligvis vil være en del af en gruppe, der systematisk udsættes for en praksis med mishandling, og at der er alvorlige og dokumenterede grunde til at antage, at den pågældende praksis eksisterer og er knyttet til den omtalte gruppe (*F.G. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 127).

82. Med hensyn til vurdering af den generelle situation i et givet land har de nationale myndigheder, der behandler en ansøgning om international beskyttelse, fuld adgang til informationer. Af denne årsag skal den generelle situation i et andet land fastlægges af de nationale immigrationsmyndigheder af egen drift (*J.K. m.fl. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 98; ligeledes jf. *F.G. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 126).

b) Anvendelse af principperne i den foreliggende sag

83. I den foreliggende sag rejste klager uregelmæssigt ind på belgisk område for at komme til Det Forenede Kongerige. Det var ikke hans hensigt at søge om asyl i Belgien. Det står dog klart, at han ændrede strategi efter at være blevet arresteret af det belgiske politi og tilbageholdt i et lukket center med henblik på udsendelse. I denne sammenhæng informerede klager efter sin første anholdelse det belgiske politi om, at han var fra Sudan. Han erklærede efterfølgende ved sin ankomst til det lukkede center, i forbindelse med retten til at blive hørt, at han var flygtet fra landet på grund af situationen der, og at han af den årsag var eftersøgt i Sudan. Disse korte oplysninger blev formaliseret i en asylansøgning

(ovenstående præmis 8, 10 og 14).

84. Domstolen bemærker endvidere, at klager under påberåbelse af Konventionens artikel 3 hævdede, at situationen i Sudan udelukkede hans udsendelse i forbindelse med den ensidige klage, som han indgav den 12. oktober 2017 til formanden for den nederlandsksprogede ret i Bruxelles for at forhindre tilbagesendelsen, der er fastsat til den efterfølgende dag, inden sagen om løsladelse var afsluttet (ovenstående præmis 26).

85. Der er således grund til at antage, at klager gav udtryk for sin frygt over for de belgiske myndigheder, inden han blev udsendt.

86. Domstolen henviser med hensyn til den kendsgerning, at klager ikke fortsatte asylproceduren, til, at dette – henset til den absolutte karakter af den i medfør af Konventions artikel 3 ydede beskyttelse – ikke i sig selv udgør et argument for at fritage den indklagede stat for dens forpligtelser til ikke at iværksætte udsendelsen uden at have foretaget en forudgående risikovurdering i henhold til denne bestemmelse.

87. Det er i denne sammenhæng, at klagers processuelle klagepunkter i henhold til Konventionens artikel 3 skal ses. Han klager over, at han af de belgiske myndigheder blev udsendt til Sudan, et land han var flygtet fra, uden en forudgående undersøgelse af de risici han løb i henhold til Konventionens artikel 3. Han hævder også, at de nationale myndigheder havde øget hans risici i Sudan ved iværksættelse af identifikation sammen med de sudanesiske myndigheder.

88. I en sag af denne type finder Domstolen, at den ikke har til opgave at fastslå, om klager løb en reel risiko for mishandling i Sudan (ovenstående præmis 78), men at den skal stræbe mod at afgøre, under hensyntagen til sagens faktiske omstændigheder og de klager, som klager har fremført i forbindelse med de belgiske myndigheders tilgang, der af klager anses for at være mangelfuld, om myndighederne tog højde de generelle tilgængelige oplysninger om Sudan af egen drift og på en passende måde, og om klager havde fået en tilstrækkelig mulighed for at ansøge om international beskyttelse i Belgien og forklare sin personlige situation (jf. *mutatis mutandis*, en sag om udvisning af udlændinge til et tredjeland, der betragtes som et sikkert tredjeland, *Ilias og Ahmed mod Ungarn* [Storkammeret], nr. 47287/15, præmis 148, 21. november 2019). Domstolen skal ligeledes behandle klagers klage over, at de belgiske myndigheder forværrede hans situation med identifikationsmissionen.

89. Med hensyn til de generelle oplysninger om situationen i Sudan må det, – selv om det, som Regeringen påpeger, er sandt, at Domstolen aldrig har identificeret Sudan som et land, hvor enhver hjemsendt *ipso facto* står over for en reel og dokumenteret risiko for at blive udsat for behandling i strid med artikel 3, – bemærkes, som klager gør, at det på tidspunktet for tvisten var velkendt, at menneskerettighedssituationen i Sudan var problematisk, og at de belgiske myndigheder af denne grund tildelte international beskyttelse til et stort antal af sudanese, navnlig fra regionen Sydkordofan, hvorfra klager hævder at stamme

(ovenstående præmis 49). Det forekommer under disse omstændigheder vanskeligt at hævde, som Regeringen gør, at eksistensen af en alvorlig og dokumenteret risiko fra klagers side skulle tilsidesættes.

90. Domstolen bemærker dog, at afgørelsen om udsendelse, der blev forkyndt for klager den 18. august 2017, hverken indeholdt nogen omtale af situationen i Sudan og eller den mulige risiko i forhold til artikel 3. Det samme gælder for de afgørelser om udsendelse, der tidligere var blevet forkyndt for klager.

91. Regeringen støtter sig på vurderingen fra det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse af den generelle situation i Sudan og situationen for de berørte sudanesiske statsborgere efter deres tilbagevenden til gøre gældende, at det ikke var berettiget at handle på anden måde. Domstolen bemærker imidlertid, at rapporten fra det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse blev offentliggjort efter klagers udsendelse, og henviser til, at det faktum, at det efterfølgende konstateres, at den pågældende person ikke ville løbe en risiko i sit oprindelsesland, ikke kan tjene til fritagelse af staten med tilbagevirkende kraft for dens proceduremæssige forpligtelser i forbindelse med udsendelse (jf. *mutatis mutandis, Ilias og Ahmed*, nævnt ovenfor, præmis 137).

92. Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt klager havde en reel og effektiv mulighed for at afsløre de personlige risici, som han løb i tilfælde af, at han vendte tilbage til Sudan, henviser Domstolen til, at klager ved flere lejligheder udtrykte sin frygt, herunder på tidspunktet for anholdelsen, under mødet med centrets embedsmand i forbindelse med retten til at blive hørt samt i den formular, hvormed han erklærede at indgive en asylansøgning (ovenstående præmis 83).

93. Regeringen vurderer imidlertid, at klager havde undladt at give udlændingedirektoratet tilstrækkeligt underbyggede oplysninger om dette anliggende, selv om han havde fået samtlige relevante oplysninger om asylproceduren på et sprog, som han forstod, selv om han havde fået tilkendt en advokat og var blevet hørt af embedsmænd fra centret eller fra udlændingedirektoratet flere gange før udsendelsen.

94. Domstolen henviser med hensyn til konstatering af de individuelle risici, der løbes i destinationslandet, til, at bevisbyrden i forbindelse med en asylprocedure i princippet påhviler ansøgeren (ovenstående præmis 81).

95. Reglerne om bevisbyrden mellem parterne bør imidlertid ikke udhule rettighederne for klagere, der er beskyttet i medfør af Konventionens artikel 3. Det er ligeledes vigtigt at tage højde for de praktiske hindringer, som en udlænding kan støde på for at få adgang til asylproceduren (*J.K. m.fl. mod Sverige*, nævnt ovenfor, præmis 97).

96. I den foreliggende sag klager klager imidlertid netop over, at de manglende proceduremæssige rammebestemmelser, han stod over for, ikke efterlod ham nogen realistisk udsigt til at få adgang til asylproceduren og dermed

understøtte sin personlige frygt.

97. Klager hævder for det første, at han ikke modtog oplysninger om de procedurer, der skulle følges, på et sprog, som han forstod. Parterne er uenige om, hvorvidt informationsbrochuren om procedurer og klageadgang, der blev uddelt til klager i det lukkede center, var udfærdiget på arabisk. Domstolen finder, at der ikke er behov for at træffe nærmere afgørelse om dette anliggende, og at det er tilstrækkeligt for den at bemærke, at den nævnte brochure kun indeholdt proceduremæssige oplysninger om tilbageholdelsen, men ingen om asylproceduren eller om retsmidler i forbindelse med udsendelse.

98. Klager hævder derefter, at han, hvis han havde fået adgang til en advokat i løbet af de første uger af tilbageholdelsen, ville have været i stand til at vurdere sin situation på asylområdet. Han oplyser imidlertid, at han kun mødte en advokat en enkelt gang den 30. september 2017 på initiativ af en flygtningehjælpeforening dvs. efter hans afkald.

99. Domstolen tillægger klagers version større vægt, uden at der dog skal rejses tvivl om god tro fra Regeringens side, der forklarer, at klager ved sin ankomst til centret modtog alle de oplysninger, der var nødvendige for at kontakte en advokat, og at der i overensstemmelse med den fulgte procedure blev udpeget en advokat. På den ene side er der intet i sagen, der beviser, at klager mødte en advokat i løbet af de første uger af tilbageholdelsen. På den anden side bekræftes klagers version af de udsagn, der er registreret i afkaldsformularen (ovenstående præmis 17). Domstolen tager også hensyn til konklusionen fra det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse om, at kun en del af de ti berørte sudanesere reelt fik tilkendt en advokat (ovenstående præmis 49).

100. Domstolen finder, at disse omstændigheder utvivlsomt udgjorde hindringer, der kan forklare klagers ikke særligt konsekvente proceduremæssige tilgang. Det bemærkes endvidere i det sudanesiske pressemateriale, der blev indleveret af ansøgeren, at meddelelsen om samarbejdet mellem de belgiske myndigheder og de sudanesiske myndigheder begyndte at cirkulere på det tidspunkt, hvor klager indgav sin asylansøgning (ovenstående præmis 14-15), hvilket sandsynliggør den følelse af mistillid til de belgiske asylmyndigheder, som han påberåber sig, og det efterfølgende afkald.

101. Regeringen gør endvidere gældende, at klager uafhængigt af asylproceduren havde haft mulighed for at udtrykke sin frygt inden udsendelsen under møderne, i forbindelse med retten til at blive hørt, med en embedsmand fra centret eller fra udlændingedirektoratet.

102. Domstolen bemærker imidlertid, at der under interviewet, der fandt sted på tidspunktet for klagers ankomst til det lukkede center, ikke var nogen officiel tolk til stede, selv om det var fastslået, at han kun forstod arabisk (ovenstående præmis 60), og at en anden tilbageholdt oversatte klagers udsagn fra arabisk til engelsk. Derudover fremgår det af den formular, der blev udfyldt på grundlag af

disse erklæringer, at der kun blev stillet generelle spørgsmål om de risici, som klager kunne blive konfronteret med i tilfælde af tilbagevenden, uden nogen henvisning til eller spørgsmål om hans oprindelsesregion, etnicitet eller grunde til at forlade Sudan (ovenstående præmis 10). De kortfattede oplysninger, som klager gav, kan derfor forklares med den uklare eller endog ufuldstændige karakter af de stillede spørgsmål uden en tolk, som det var tilfældet ifølge det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse for de andre berørte sudanesere (ovenstående præmis 49).

103. Klagers afvisning af at udfylde et mere præcist spørgeskema om de risici, han løb, i forbindelse med det andet interview med en embedsmand fra centret ændrer ikke denne konstatering, da interviewet fandt sted efter identifikationsmissionen i en situation med øget mistillid over for myndighederne (ovenstående præmis 15 og 21).

104. Det er under henvisning til ovenstående Domstolens opfattelse, at udlændingedirektoratets vurdering – uden hensyntagen til den generelle situation i Sudan og udelukkende på baggrund af de af klager fremlagte oplysninger – som Regeringen påberåber sig til at erklære, at der ikke var nogen reel risiko forbundet med udsendelse til Sudan, ikke kan betragtes som en tilstrækkelig foreløbig undersøgelse af de risici, der løbes, i henhold til Konventionens artikel 3.

105. Der er tværtimod grund til at antage, hvis betingelserne for en realistisk udsigt til international beskyttelse var blevet fremført, at klager ville have været i stand til at fortsætte sagen og de belgiske asylmyndigheder i stand til at vurdere de risici, som klager reelt løb, inden udsendelsen. Domstolen er opmærksom på, at denne undersøgelse kunne have foranlediget dem til at konkludere, at klagers redegørelse for risikoen for mishandling i Sudan ikke var overbevisende, og at en sådan konklusion kunne have været bekræftet, således som Regeringen gør gældende, at det faktum, at klager reelt ikke indtil videre har været udsat for mishandling i Sudan. Det tilkommer imidlertid ikke Domstolen, men de nationale myndigheder at foretage en sådan vurdering (jf. *mutatis mutandis*, *M.S. mod Slovakiet og Ukraine*, nr. 17189/11, præmis 128, 11. juni 2020).

106. Der står stadig tilbage at undersøge klagers påstand om, at de belgiske myndigheders identificering af ham ved hjælp af ansatte fra den sudanesiske ambassade og identifikationsmissionen fra Sudan var af en sådan karakter, at den øgede klagers risiko i forhold til Konventionens artikel 3.

107. Domstolen er enig med Regeringen i, at en identifikationsmission med personer, der repræsenterer myndighederne i oprindelseslandet med henblik på at udstede en passerseddel til udenlandske statsborgere, der ligesom klager ikke har rejsedokumenter, ikke er problematisk i forhold til Konventionen.

108. Domstolen finder imidlertid, at de forhold, hvorunder identifikationen fandt sted i denne sag, rejser spørgsmål.

109. Klager hævder uden at blive modsagt af Regeringen, at han ikke

forinden var informeret om, at en sådan samtale ville finde sted, og at han blev efterladt alene under samtalen. Parterne er ikke enige om det sidste punkt, idet Regeringen oplyser, at der var en embedsmand fra udlændingedirektoratet til stede. Selv om denne sidste version, der er bekræftet af rapporten fra det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse (jf. ovenstående præmis 49), måtte svare til virkeligheden, bemærker Domstolen i den samme rapport, at den nævnte embedsmand ikke nødvendigvis var tæt på stedet, hvor interviewet fandt sted, og generelt ikke behersker arabisk - det sprog som interviewene blev afholdt på.

110. Disse oplysninger viser Domstolen, at klagers identifikation – hvor de belgiske myndigheder ikke forinden havde foretaget en undersøgelse af hans beskyttelsesbehov – heller ikke var omgivet af tilstrækkelige proceduremæssige garantier. Domstolen bemærker, at denne konstatering ligeledes er, hvad det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse har konstateret i sin efterfølgende rapport (ovenstående præmis 49).

111. Afslutningsvis vurderer Domstolen under hensyntagen til de forskellige ovenfor konstaterede mangler, at Konventionens artikel 3 er overtrådt.

112. Domstolen bemærker indførelse af en praksis med ”implicit anmodning om international beskyttelse”, efter at klager blev udsendt, der gjorde det muligt for det belgiske generaldirektorat for flygtninge og statsløse på initiativ af udlændingedirektoratet at undersøge situationen for personer, der ikke søger asyl i Belgien (ovenstående præmis 50). Denne praksis synes på forhånd at muliggøre en tilstrækkelig foreløbig undersøgelse af de risici, som disse personer blev udsat for.

II. OM DEN PÅSTÅEDE KRÆNKELSE AF KONVENTIONENS ARTIKEL 13

113. Klager klager ligeledes over, at han ikke rådede over et effektivt retsmiddel til at gøre sine klagepunkter, der er udledt af Konventionens artikel 3, gældende og påberåber sig Konventionens artikel 13, der har følgende ordlyd:

Artikel 13

”Enhver, der krænkes i de ved denne Konvention anerkendte rettigheder og friheder, skal have adgang til effektiv oprejsning for en national myndighed, uanset om krænkelsen er begået af personer, der handler på embeds vegne.”

A. Om antagelse til realitetsbehandling

114. Domstolen bemærker, at dette klagepunkt ikke er åbenbart ugrundet i henhold til Konventionens artikel 35, stk. 3, litra a), og at det i øvrigt ikke kommer i konflikt med nogen anden afvisningsgrund. Domstolen erklærer, at klagepunktet kan antages til realitetsbehandling.

B. Om realiteten

1. Parternes påstande

115. Klager hævder, at den belgiske stat uberettiget har hæmmet hans adgang til asylproceduren ved forskellige proceduremæssige hindringer, og at han heller ikke fik de nødvendige oplysninger på et sprog, som han forstod, eller kyndig vejledning, der gjorde det muligt for ham at få adgang til de eksisterende effektive retsmidler vedrørende asyl eller udsendelse fra landet.

116. Klager klager endvidere over, at den belgiske stat ved at udvise ham inden retsmødet i forundersøgelseskammeret ved retten i første instans i Louvain, idet formanden for den nederlandsksprogede ret i første instans i Bruxelles ved kendelse af 12. oktober 2017 havde nedlagt forbud mod hjemsendelsen inden en endelig afgørelse om frihedsberøvelse, fratog ham et effektivt opsættende middel.

117. Regeringen gør gældende, at det belgiske system tilbød klager effektive retsmidler – en ansøgning om asyl eller subsidiær beskyttelse (som ville have haft en opsættende virkning af enhver udsendelsesforanstaltning) og retsmidler mod afgørelserne om udsendelse – som han bevidst fravalgte. Han fulgte tværtimod andre veje, dvs. en begæring om løsladelse (indgivet til forundersøgelseskammeret), der blev efterfulgt af en ensidig begæring (indgivet til formanden for retten i første instans), selv om disse begæringer var uhensigtsmæssige til hans personlige situation og utilstrækkelige.

118. Regeringen mener endvidere, at klager ved at underskrive erklæringen om frivillig tilbagevenden udtrykkeligt afstod fra fordelen som følge af kendelsen om forbud mod udvisning.

2. Domstolens bemærkninger

119. Med hensyn til, om klager havde effektiv adgang til eksisterende retsmidler mod vilkårlig *refoulement*, finder Domstolen, at der under hensyntagen til den begrundelse, der fik den til at konkludere, at der i denne sag havde været en overtrædelse af Konventionens artikel 3 (ovenstående præmis 83-112), intet findes, der berettiger en særskilt undersøgelse af de samme faktiske forhold og klagepunkter i forhold til Konventionens artikel 13 (jf. f.eks. *M.D. og M.A. mod Belgien*, nr. 58689/12, præmis 70, 19. januar 2016, og *M.S. mod Slovakiet og Ukraine*, nævnt ovenfor, præmis 131).

120. Med hensyn til klagers påstand om, at han ikke fik mulighed for at fremsætte en opsættende klage over udsendelsen, bemærker Domstolen sammen med Regeringen, at klagers valgte vej med begæring om løsladelse tydeligvis ikke var den naturlige vej til at anmode myndighederne om at udsætte

udsendelsen. Det skal dog også bemærkes, at formanden for den nederlandsksprogede ret i første instans i Bruxelles ved at nedlægge forbud mod udsendelse af klager, så længe der ikke var nogen endelig afgørelse om lovligheden af tilbageholdelsen, forbandt muligheden for klagers hjemsendelse med afslutningen af proceduren om tilbageholdelsens lovlighed (præmis 26 ovenfor).

121. Det var denne kombination af retsmidler – begæringen om løsladelse kombineret med indbringelse af sagen for formanden for retten i første instans, der træffer afgørelse i hastesager – som i det mindste midlertidigt beskyttede klager mod vilkårlig udsendelse. Da retsformandens afgørelse er eksigibel og dermed bindende for staten, uanset tredjemandsindsigelsen, kunne klager med rette forvente, at den ville blive overholdt i overensstemmelse med Konventionens artikel 13.

122. Klager klager imidlertid over, at denne afgørelse ikke var effektiv i praksis, da de belgiske myndigheder gennemførte udsendelsen på trods af det over for dem nedlagte forbud.

123. I modsætning til hvad Regeringen hævdede, er Domstolen af den opfattelse, som den har fremhævet ovenfor (præmis 61), at klager ikke kunne anses for frivilligt at have forladt Belgien. Det samme gælder *a fortiori* for afkaldet på den beskyttelse, som afgørelsen i hastesagen ville have givet ham, og hvorved de belgiske myndigheder ville have været pålagt at udsætte hans udsendelse.

124. Denne konstatering forstærkes af den hastighed, hvormed de belgiske myndigheder handlede dagen efter kendelsen af 12. oktober 2017, ifølge hvilken klager ikke måtte udsendes. Samme dag annullerede udlændingedirektoratet tilbagesendelsen, der blev fastsat om morgenen for klagers tilbagevenden, mens den sørgede for hans transport til lufthavnen og underskrivelse af erklæringen, planlagde en ny tilbagesendelse og førte ham ombord på flyet et par timer senere. Dette forløb understøtter klagers påstand, ifølge hvilken de belgiske myndigheder bevidst handlede på trods af forbuddet, det imidlertid var eksigibelt, og viste deres beslutning om at udsende ham, inden der blev truffet en afgørelse om hans tilbageholdelse. Domstolen bemærker, at denne påstand ligeledes er den, der blev fulgt af formanden for retten i første instans i rettens dom af 5. december 2017, der ganske vist ikke er endelig, om tredjemandsindsigelse fra den belgiske stat mod førnævnte kendelse (ovenstående præmis 33).

125. Disse betragtninger foranlediger Domstolen til at antage, at de belgiske myndigheder ved at undlade at udsætte klagers udsendelse i henhold til det over for dem nedlagte forbud med succes fratog de retsmidler, han havde indledt, deres effektive virkning i strid med Konventionens artikel 13 sammenholdt med artikel 3.